

DOI No: <http://dx.doi.org/10.14225/Joh1199>

Geliş Tarihi: 15.01.2018

Kabul Tarihi: 28.03.2018

YAZAR VE METİN TERCİHLERİ BAKIMINDAN TÜRKÇE DERS KİTAPLARI

Ömer KEMİKSİZ*

Öz

Ders kitapları, Türkçe derslerinin temel kaynaklarıdır. Bu kitaplarda yer verilen metinler, öğrencilerin çeşitli edebî türleri tanımasının yanı sıra onların sosyal, kültürel, psikolojik açılardan gelişimlerine de katkı sağlamaktadır. Bu sebeple ders kitaplarına alınacak metinlerin seçiminde özen gösterilmesi gereklidir. Bu çalışmada ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarının yazar ve metin tercihleri bakımından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 28 adet Türkçe ders kitabındaki 1112 metin incelenmiş, metinlerin seçildikleri kaynaklara göre dağılımına, ders kitaplarında en çok yer verilen yazar ve metinlere yönelik bulgulara ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre ders kitaplarındaki metinlerin çok büyük oranda tek yazarlı metinlerden oluştuğu, Şevket Rado, Mehmet Önder ve Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun ders kitaplarında eserlerine en çok yer verilen yazarlar olduğu ve Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun "Türküler Dolusu" şiiri ile Refik Halit Karay'ın "Eskici" öyküsünün Türkçe ders kitaplarında en fazla kullanılan metinler olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Türkçe dersi, ders kitapları, metin, yazar.*

Turkish Language Coursebooks In Terms Of Author And Text Preferences

Abstract

Coursebooks are among the main resources of Turkish lessons. The texts included in these books contribute to the social, cultural and psychological development of students as well as to the recognition of various literary genres. For this reason, special attention should be paid in selecting texts to be included in the coursebooks. This study aims to examine secondary school 5th, 6th, 7th and 8th grade Turkish

* Dr. Öğr. Üyesi, Bartın Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü.

coursebooks in terms of author and text preferences. To this end, 1112 texts in 28 Turkish coursebooks were examined, and the findings were obtained regarding the distribution of texts by their resources, the most commonly included authors and texts. According to the results, it was found that the texts in the coursebooks are mostly written by single author, Şevket Rado, Mehmet Önder and Bedri Rahmi Eyüboğlu are the most frequently preferred authors, and Bedri Rahmi Eyüboğlu's "Türküler Dolusu" poem and Refik Halit Karay's "Eskici" story are the most commonly used texts in the coursebooks.

Key Words: *Turkish lesson, textbooks, text, author.*

Giriş

Dünyadaki gelişmeler, öğretim programlarını ve bu programlar temel alınarak hazırlanan ders materyallerini şüphesiz ki etkilemektedir. Bu nedenle derslerde kullanılan malzemelerin hem sayısı hem de çeşitliliği artmakta, böylece öğrencilerin daha farklı öğrenme ortamları içerisinde bulunmalarının önü açılmaktadır. Öğrenciler, sınıf atmosferinde geçmişe nazaran birden fazla uyarıcıyla karşı karşıya kalsalar da “ders kitabı” kavramının eğitim öğretim çalışmalarının merkezindeki yerini koruduğunu söylemek de mümkündür. Ana dili derslerinde kullanılan ders kitapları, etkinliklerin gerçekleştirilmesinde çıkış noktası olan metinleri içermeleri yanında, seçilen bu metinlerin zaman zaman çeşitli tartışmalara sebebiyet vermesi yönüyle de değerinden/güncelliğinden bir şey kaybetmemektedir.

Öğretim programlarının planlı ve sistemli şekilde yürütülebilmesinde ve hedef kitlede istendik davranışlar oluşturulabilmesinde ihtiyaç duyulan (Ceran, 2015), öğretim programındaki kazanımlarla tutarlı konuların işlendiği, öğrencilere bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazandırmada temel kaynak görevi gören (Demirkaya, 2013), kuşakların içinde yaşadıkları topluma ait kültürü ve evrensel değerleri kazanmalarına, ortak değerler etrafında birleşmelerine yardımcı olan (Coşkun ve Taş, 2008) ve “öğrencinin yaş ve bilgi seviyesine uygun bilişsel ve duyuşsal becerilerle donatılmış zengin metinlerden oluşan, öğretim programlarının esas aldığı ilkeler doğrultusunda hazırlanan, ihtiva ettiği bilgileri öğrenciye aktaran basılı eğitim ve öğretim materyalleri” (Çiftçi, Çeçen ve Melanlıoğlu, 2007: 206) şeklinde tanımlanan ders kitapları, toplum içerisinde ortak kültürün oluşmasına, geçmişle bugün, bugünle yarın arasındaki köprünün kurulmasına ve ortak bir anlayış geliştirilmesine katkı sağladığı gibi (Özkan, 2010), okullarımızın üstlendiği toplumsal, sosyal, ekonomik ve bireyi geliştirme işlevlerinin yerine getirilmesi bakımından da büyük önem arz eder (Kızılcıaoğlu,

2003). Ders kitaplarının sahip olduğu bu önem, kolay ulaşılabilir olması, her öğrencide bulunması sebebiyle eşitlik ilkesiyle çelişmemesi, evde tekrara zemin hazırlaması (Payza, 2015), tüm öğrenciler tarafından yaygın şekilde kullanılması, temalara uygun metinlerden oluşması, öğrenci seviyesine uygunluğu, görsel zenginliği, öğrenci çalışma kitabıyla uyumu ve içerdiği ölçme-değerlendirme bölümleri gibi (Göçer, 2008) özellikleriyle daha da artmaktadır. Bireye, ana diline bilinçle yaklaşma, onu bilinçli kullanma sorumluluğu ve becerisinin ilköğretim basamağından itibaren kazandırılmaya başlandığını vurgulayan Kolaç (2003), bu açıdan ders kitaplarına önemli görevler düştüğünü dile getirmektedir. Demirel'e (2010) göre ise Türkçenin doğru ve düzgün şekilde kullanılmasıyla oluşturulan ders kitaplarının ana dili bilincinin kazandırılmasında oldukça önemli bir yeri vardır.

Epçaçan ve Okçu (2010), Türkçe ders kitaplarının Türkçe dersi öğretim programında belirlenmiş olan temel amaç ve kazanımlar, öğrenme alanları, öğrenme ve öğretme sürecinde önerilmiş olan öğretim yöntem ve teknikleri, etkinlikler, belirlenmiş olan temalara yönelik hazırlanmış olan okuma parçaları ve öğretim programında önerilmiş ölçme-değerlendirme etkinlikleriyle uygunluk göstermesi gerektiğini dile getirirken Batur'a (2010) göre amacına uygun hazırlanan Türkçe ders kitabı, öğrenciye ana dili sevgisini kazandırmada etkili, edebî metinleri tanımada yol gösterici, günlük yaşamda karşılaşabileceği sorunlara örnek çözümler üretme özelliği kazandırabilmelidir. Çeçen ve Çiftçi (2007) ders kitabının, Türkçe derslerinde, temel dil becerilerini kazandırmak için önemli bir işleve sahip olduğunu, bu işlevin ise ders kitaplarındaki metinlerden kaynaklı olduğunu vurgulamıştır. Zira Türkçe derslerinde dört temel dil becerisinin geliştirilmesinin tek yolu metinlerden yararlanılarak hazırlanan etkinliklerden faydalanmaktır. Çalışkan'a (2016) göre de planlanmış etkinliklerin yanı sıra başarılı bir Türkçe öğretiminin temeli ders kitabına ve bu ders kitabında seçilmiş metinlerin niteliğine bağlıdır. Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler öğrencilerde istenilen davranış değişikliğini oluşturmak (Açık-Önkaş ve Günay, 2015; İşeri, 2002) ve aynı zamanda farklı anlatım özelliklerini içermeleri yönünden öğrencilerin hem diğer derslerde karşılaşacakları öğrenme metinleri ile baş etme becerilerini geliştirmeleri hem de edebiyata karşı ilgi duymaları açısından da önemli birer araç niteliğindedir (Karatay, 2013). Bilgi aktarımı, kültürlenme ve ana dili sevgisini kazanma süreçleri de göz önünde bulundurulduğunda metinlerin dil öğretimi için önemi daha iyi anlaşılabilir (Calp, 2010; Sevim, 2014). Eğitimin temeli olan hedef davranışlar Türkçe ders

kitaplarındaki okuma metinleri yoluyla gerçekleştirilebildiğinden bu kitapların iyi bir antoloji olarak hazırlanıp kullanılmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır (Cemiloğlu, 2009). Görüldüğü üzere Türkçe ders kitapları “metin” kavramından ayrı düşünülmemektedir. Öğrencilerin farklı türlerde metinlerle karşılaşmalarında önemli bir yere sahip olan ana dili ders kitaplarının hazırlanmasında ve bu kitaplara alınacak metinlerin seçiminde dikkat edilmesi gereken noktalar vardır.

Derste kullanılacak metinlerin, hedef kitlelerin seviyesine, Türkçe eğitiminin ve dersin amaçlarına uygun olması şarttır. Bu sebeple her metnin ders materyali olarak kullanılması mümkün değildir (Duman, 2003). Hedef kitleye ait özelliklerin ve ilgi alanlarının dikkate alınması suretiyle hazırlanacak Türkçe ders kitaplarının önemine değinen Özbay (2003), metinlerin işlenişinde öğrenciye gözlem yapma, inceleme ve araştırma etkinliklerinde bulunabilme imkânını sağlayacak bir yapı oluşturulmasının, öğrencinin kitapta kendinden bir şeyler bularak bilgi üretimine geçebilmesini mümkün kılacağını belirtmektedir. Ders işleme sürecinde öğrencilerin dil bilincini ve duyarlılığını edinebilmelerinde (İşeri, 2007), okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerini geliştirebilmelerinde önemli bir aracı olan metinlerin (Eken, 2004; Tok ve Tüzel, 2013), öğrencilerin anlama ve anlatma kabiliyetlerini geliştirmek, onlara eleştirel ve yaratıcı düşünme, problem çözme, araştırma, karar verme gibi üst düzey düşünme becerilerini kazandırmak gibi işlevleri de olmalıdır (Ceran, 2017; Güneş, 2014). Bundan dolayı öğrencilerin okuduklarını anlamaları, bunlar üzerinde düşünmeleri, sorgulamaları ve anlama becerilerini geliştirmeleri için metinler özenle seçilmelidir (Güneş, 2015). Böylece metinler öğrencilerin yalnızca temel dil becerilerini geliştirmekle kalmayacak, Türkçe dersi öğretim programında yer alan ve öğrencilerin edinmesi gereken temel becerilerin gelişmesine de katkı sunacaktır (Yalınkılıç, 2014).

Güneş’e (2002) göre eğitici bir metin öğrencinin zihninde yalnızca etki bırakmak için yer almamalı, öğrenmeyi ve anlamayı da kolaylaştırıcı olmalıdır. Bunun yanı sıra metinde yer verilen mesajlar öğrencinin kavrayabileceği şekilde olmalı, bunu sağlamak için de okuma ve öğrenme arasındaki ilişkilere dikkat edilmelidir. Öğrencilere sunulacak metinlerin, öğrencinin hayatla bağlantısını sağlayacak, hayatını daha anlamlı hâle getirecek ve yaşamdan zevk almasını etkileyecek özellikte olması gerektiğini belirten Sidekli (2014), metinlerin yazılı kaynaklar olarak kâğıt üzerinde kalmaması, hayatın gerçekleri ve güncel olaylarla ilişkili olması gerektiğini vurgular. Aydın-Yılmaz’a (2007) göre

öğrencinin günlük hayatında ve yaşadığı toplum düzeni içinde olan metinlerle karşılaşması olaylar arasında ilişki kurmasına, benzer ve farklı yanları anlayıp düşünce üretmesine ve kendi kültürünü sorgulamasına da yardım edecektir. Aşıcı'ya (2006; akt. Demir ve Özdemir, 2013) göre ise metnin konusu ile öğrencinin yaşantıları arasında kurulacak ilişkiler, öğrencinin kişisel ve sosyal değerlerini geliştirmesine de katkı sunacaktır.

Ders kitaplarındaki metinler, öğrencilerin yalnızca ana dillerini doğru kullanmaları için değil, bununla birlikte yüksek karakterli bireyler olarak yetiştirilmeleri için de önem taşımaktadır (Ekinci-Çelikpazu ve Aktaş, 2011; Temizkan, 2009). Türkçe eğitiminin amaçlarından olan millî ve evrensel değerlerin aktarımı Türkçe derslerindeki metinler aracılığıyla yapılabilir (Özbay ve Karakuş-Tayşi, 2011). Bundan dolayı seçilen her metnin çocuk üzerinde geniş bir etki yaratması gerektiğini düşünen Yılar'a (2016) göre bu nitelikte metinler aynı zamanda çocuğun çok yönlü bir benlik gelişimine de büyük yararlar sağlayacaktır.

Ders kitaplarına alınan edebî eserler, değerlerin oluşmasında ve gelecek nesillere taşınmasında da önemli görevler üstlenmektedir. Sanatçı, kendi milletinin değerlerini eserinde yansıtırken okuyucu da bu değerleri okuyarak öğrenir ve edinir (Tekşan, 2013). Türkçe ders kitaplarında yer verilen metinlerde ulusal kültürümüzün değerleri yansıtılırken bunların evrensel değerlerle ne derece bütünleştirilirse öğrenmenin kalıcılığının da o derece artacağını belirten Kabadayı (2010), bu nedenle Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin yönergelerinin, yönlendirmelerinin, uygulanması için sunulan etkinliklerin gerçekleştirilebilmesinin yine metinlerin niteliğiyle ve düzeye uygunluğuyla doğrudan ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Gürel, Temizyürek ve Şahbaz (2007) da evrensel nitelikler taşıyan, çocukların ruhsal özellikleri yanında onların dünyasına ayrı bir renk ve kişilik kazandıran, ayrıca millî kültür değerlerini, içinde yaşanılan toplumun benimsediği ahlak kurallarını, gelenek ve göreneklerini ihtiva eden konulara yer veren metinlerin önemine dikkat çekmektedirler. Bundan dolayı öğrencilere aidiyet duygusu kazandıracak ve onların ortak değerler etrafında birleşmelerini sağlayacak nitelikte metinlerin kitaplara alınması faydalı olacaktır (Demir ve Sinan, 2016).

Ders kitaplarına metin seçimlerinde dikkate alınması gereken unsurlardan biri de hiç kuşku yok ki hangi yazarların eserlerine yer verileceğidir. Aytaş'a (2001) göre Türkçe ders kitabı yazılırken seçilen parçaların öğrencide öğrenme arzusunu uyandıracak, ana dilinin güzel örneklerinden hareketle, kendi dil ve

anlatım yeteneğini geliştirecek nitelikte olmasına özen gösterilmelidir. Türkçe ders kitaplarında yer alması gereken metinlerin Türk ve dünya edebiyatından seçkin örnekler vermesi gerektiğini düşünen Öz (2012), öğrencilerin farklı yazar ve şairlerle karşılaşmalarının, onların duygu ve düşünce dünyalarının gelişmesine ve farklı kültürleri tanınmasına katkı sağlayacağını ifade eder. Yazılı anlatım sanatını en iyi kullanan yazarlardan örneklerin sunulmasının, Türkçenin zenginliklerini öğrencilere aktarmada ve kazandırmadaki önemine değinen Yurt ve Arslan (2014), bu sebeple Türkçe öğretiminde dil ve anlatımı güçlü eserlere, ders kitaplarında yer verilmesinin gerekli olduğunu vurgulamaktadır. Metinlerin Türkçeyi bütün zenginlikleriyle ve doğru şekilde yansıtmalarının gerekliliğinin vurgulandığı 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda da okuma metinlerinde bulunması gereken özellikler yirmi yedi madde altında detaylandırılmıştır (MEB, 2006). Bu maddelerde kitapları hazırlayacak olanlara yazar tercihlerinde de sınırlama getirilmiş, dinleme metinleri dâhil olmak üzere kitaplarda yıl içinde bir yazarın ikiden fazla metnine yer verilmemesi; kitap yazarları tarafından yazılan/hazırlanan metin sayısının da ikiyi aşmaması gerektiği ifade edilmiştir. 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ise ders kitaplarına alınacak metinlerin nitelikleri on dört madde altında toplanmış, ders kitaplarına alanda yaygın olarak kabul görmüş yazar ve eserlerden, edebî değer taşıyan metinlerin alınması, “Bu kitap için yazılmıştır.” ifadesini içeren metinlerin kullanılmaması gerektiği belirtilmiştir (MEB, 2017).

Öğrencilerin Türkçe derslerinde temel kaynak olarak kullandıkları ders kitaplarının hazırlanmasının tesadüflere bırakılmayacağı ve ciddi bir emek istediği ortadadır. Öğrencilerin mümkün olduğunca farklı yazar ve şairlerle tanışmalarını sağlayacak, edebî türlerin seçkin örneklerini içeren, millî, manevî ve evrensel değerleri yansıtan, dil ve anlatım bakımından çocuklara estetik zevk ve dil bilinci kazandıran metinlerin kitaplara alınması önem ve gereklilik arz etmektedir.

Türkçe ders kitaplarında yer verilen metinler üzerine şimdiye kadar çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalarda ders kitaplarındaki metinler, türleri/temaları (Baş, 2003; Kolaç, 2009; Solok ve Yaylı, 2009; Üründü, 2011; Özbay ve Çeçen, 2012; Pilav ve Oğuz, 2013; Temizyürek ve Delican, 2016; Yılmaz ve Korkmaz, 2016; Aytan ve Güneş, 2017) dil, anlatım (Esengül, 2006; Karakuş, 2014), metinsellik (Lüle-Mert, 2011; Çeçen ve Doğan, 2014; Güven, 2014; Güven, Bal ve Halat, 2014; Güven, Halat ve Bal, 2014) ve okunabilirlik düzeyleri (Bağcı ve Ünal, 2013; Okur ve Arı, 2013; Durukan, 2014; Baş ve

İnan-Yıldız, 2015; Çakıroğlu, 2015; Mirzaoğlu ve Akın, 2015; Özdemir, 2016) ile ilettikleri değerler (Şen, 2008; Yaman, Taflan ve Çolak, 2009; Külünkoğlu, 2010; Somuncu, 2010; Bahar ve Gülüşen, 2011; Ekinci-Çelikpazu ve Aktaş, 2011; Fırat ve Mocan, 2014; Susar-Kırmızı, 2014; Çapoğlu ve Okur, 2015) bakımından ele alınmıştır. Ders kitaplarında yapıtlarına yer verilen yazarlarla ilgili herhangi bir araştırmaya ise rastlanmamıştır.

Bu çalışmada Türkçe ders kitaplarında okuma, serbest okuma ve dinleme/izleme metni seçiminde hangi yazar ve metinlerin daha çok tercih edildiği sorusu, örneklemin mümkün olduğunca geniş tutulması yoluyla cevaplandırılmaya çalışılmıştır. Bu yönden araştırmanın konuyla ilgili diğer çalışmalardan ayrıldığı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın modeli, amacı ve örneklemini hakkında bilgiler verilmektedir.

Model

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırmanın konusu, araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar ile ilgili bilgi içeren materyallerin analizini kapsayan (Yıldırım ve Şimşek, 2011; Cansız-Aktaş, 2015) doküman incelemesi, belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini içerir ve genel tarama ile içerik çözümlemesi olarak iki ayrı amaçla kullanılabilir (Karasar, 2005).

Çalışmanın Amacı

Bu araştırmada ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin ve bu metinlerin yazarlarının dağılımından hareketle Türkçe kitaplarındaki metin ve yazar tercihlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın araştırma soruları, bu amaçtan yola çıkarak aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

1. Türkçe ders kitaplarında yer verilen metinlerin seçildikleri kaynaklara göre sayısal dağılımı nasıldır?
2. Türkçe ders kitaplarında eserlerine en çok yer verilen yazarlar hangileridir?
3. Türkçe ders kitaplarında en çok kullanılan metinler hangileridir?

Örneklem

Araştırmanın örneklem tercihinde Türkçe dersi öğretim programları açısından bir sınırlandırma yapılmamış, 2006, 2015 ve 2017 yıllarında hazırlanan öğretim programlarına uygun şekilde oluşturulan Türkçe ders kitaplarından basılı olarak veya elektronik ortamda ulaşılabilen eserlerin tamamı çalışmaya dâhil edilmiştir. Yine araştırmada ders kitaplarındaki okuma, dinleme ve serbest okuma metinlerinin tamamı kullanılmıştır. Sınıflar bazında kitapları kullanılan yayınevlerinin isimleri ve ilgili yayınevlerinin kitaplarındaki metin sayıları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Örneklemeye yönelik bilgiler

Sınıf	Yayınevi	f	Sınıf	Yayınevi	f
5. Sınıf	Ada	48	7. Sınıf	Ez-De	36
	MEB	48		Meram	36
	MEB-2015	52		Cem	37
	Erdem	48		MEB	36
	FCM	48		Pasifik	37
	MEB-2017	40		Gizem	36
				Harf	37
	f	284	f	255	
6. Sınıf	Gizem	36	8. Sınıf	Dikey	36
	Öğün	36		Dörtel	36
	MEB	36		MEB	36
	Evren	37		Yıldırım	37
	Dörtel	38		Evren	37
	Doku	36		Ada	37
	Başak	52		Harf	31
	MEB-2017	52			
f	323	f	250		
Toplam Metin Sayısı					1112

Tablo 1’de görüldüğü üzere 5. sınıf seviyesinde altı farklı kitapta yer verilen toplam 284, 6. sınıf seviyesinde sekiz farklı kitapta yer verilen toplam 323, 7. sınıf seviyesinde yedi farklı kitapta yer verilen toplam 255 ve 8. sınıf seviyesinde yedi farklı kitapta yer verilen toplam 250 olmak üzere toplamda 1112 metin çalışmada incelemeye alınmıştır. Türkçe derslerinde öğretmen kılavuz kitapları, öğrencilerin dönem içinde karşılaşacakları okuma, dinleme ve serbest okuma metinlerinin tamamını içerdiğinden çalışmada kılavuz kitaplara

ulaşmış, ancak yalnızca Harf Yayınları 8. sınıf Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitabına ulaşamadığından bu yayınevinin okuma ve serbest okuma metinlerini içeren öğrenci ders kitabı örnekleme dâhil edilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, ulaşılan bulgular araştırma sorularından hareketle sunulacaktır.

Birinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

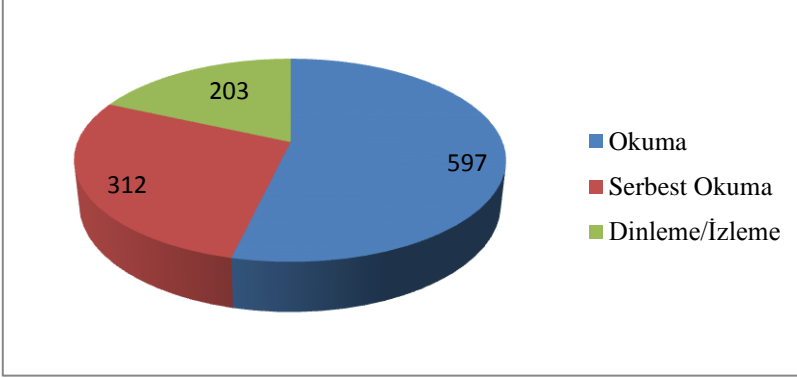
Çalışmanın “Türkçe ders kitaplarında yer verilen metinlerin seçildikleri kaynaklara göre sayısal dağılımı nasıldır?” şeklindeki birinci sorusuna yönelik bulgulara Tablo 2’de değinilmiştir.

Tablo 2: Metinlerin seçildikleri kaynaklara göre dağılımı

Metin biçimi	f
Tek yazarlı metinler	1004
İki ve daha fazla yazarlı metinler	23
Herhangi bir kitaptan (yazar adı belirtilmeyen) alınan metinler	15
Anonim metinler	8
Kitap yazar(lar)ı tarafından oluşturulan metinler	24
Ansiklopedi, dergi ve gazetelerden alınan metinler	16
İnternet sitelerinden alınan metinler	12
Video metinler	8
Diğer	2
Toplam	1112

Tablo 2’ye göre Türkçe ders kitaplarında yer verilen metinler çok büyük bir oranda tek yazarlı metinlerden (f=1004) seçilmiştir. Bunu ilgili ders kitabını hazırlayan yazar(lar)/komisyon tarafından oluşturulan metinler (f=24) ile iki veya daha fazla yazarlı metinler (f=23) takip etmektedir. Ders kitaplarında yazar adı belirtilmeden yer verilen metin tercihlerinde ise sıralama ansiklopedi, dergi ve gazetelerden alınan metinler (f=16), herhangi bir kitaptan alınan metinler (f=15), internet sitelerinden alınan metinler (f=12) ve anonim metinler (f=8) şeklindedir. Bunların dışında ders kitaplarında öğretim programlarındaki değişikliklere uygun olarak öğrencilere izleme metinleri (f=8), broşür ve karikatür (f=2) gibi metinlerin de sunulduğu görülmektedir.

Araştırmada değerlendirmeye alınan 1112 metnin ders kitaplarında okuma, dinleme/izleme ve serbest okuma metni olarak tercih edilme durumuna yönelik sayısal dağılım ise Grafik 1’de gösterilmiştir.

Grafik 1. Ders kitaplarındaki okuma, dinleme/izleme, serbest okuma metinlerinin dağılımı

Grafik 1’de görüldüğü gibi araştırmanın örneklemini oluşturan 1112 metnin 597’si okuma, 312’si serbest okuma ve 203’ü de dinleme/izleme metinleri olarak Türkçe ders kitaplarında kullanılmıştır.

İkinci Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

“Türkçe ders kitaplarında eserlerine en çok yer verilen yazarlar hangileridir?” şeklindeki ikinci araştırma sorusuna yönelik bulgular Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3: Türkçe ders kitaplarında eserlerine en çok yer verilen yazarlara yönelik sayısal dağılım

Yazar	5. S.	6.S.	7.S.	8.S	f
Şevket Rado	2	4	8	10	24
Mehmet Önder	5	5	6	5	21
Bedri Rahmi Eyüboğlu	4	6	6	3	19
Hasan Âli Yücel	3	2	4	1	10
Oktay Akbal	-	2	3	5	10
Cahit Külebi	2	2	3	2	9
La Fontaine	1	5	2	1	9

Yazar ve Metin Tercihleri Bakımından Türkçe Ders Kitapları

Yaşar Kemal	-	2	3	4	9
Bestami Yazgan	7	1	-	-	8
Mehmet Güler	3	3	1	1	8
Miyase Sertbarut	3	2	3	-	8
Ömer Seyfettin	2	5	1	-	8
Refik Halit Karay	-	4	2	2	8
Sait Faik Abasıyanık	-	-	6	2	8
Ziya Osman Saba	2	2	1	3	8
Alp Akoğlu	3	2	1	1	7
Âşık Veysel Şatıroğlu	-	3	3	1	7
Mustafa Kemal Atatürk	-	2	-	5	7
Cahit Sıtkı Tarancı	3	2	1	1	7
Gülten Dayıoğlu	2	1	3	1	7
Afet İnan	-	1	-	5	6
Beydeba	1	1	2	2	6
Halim Yağcıoğlu	-	3	2	1	6
Reşat Nuri Güntekin	1	-	1	4	6
Saim Sakaoğlu	1	1	1	3	6
Ali Püsküllüoğlu	2	3	-	-	5
Behçet Necatigil	2	1	-	2	5
Coşkun Ertepinar	-	1	1	3	5
Hasan Latif Sarıyüce	-	3	1	1	5
Sabahattin Eyüboğlu	-	2	2	1	5
Sabri Esat Siyavuşgil	-	-	3	2	5
Turgut Özakman	-	2	2	1	5
Ünver Oral	-	3	2	-	5
Abdurrahim Karakoç	2	1	-	1	4
Ahmet Köklügiller	-	1	2	1	4
Arif Nihat Asya	-	2	1	1	4
Ayla Çınaroğlu	2	1	-	1	4
Edmondo De Amicis	-	3	1	-	4
Fazıl Hüsnü Dağlarca	2	1	1	-	4
Gökhan Tok	1	1	1	1	4
Halide Nusret Zorlutuna	-	1	-	3	4
Hanri Benazus	-	2	2	-	4
Memduh Şevket Esendal	1	1	-	2	4

Nuray Bartoschek	-	-	1	3	4
Nurullah Ataç	-	2	-	2	4
Orhan Veli Kanık	-	1	1	2	4
Rıza Tevfik Bölükbaşı	-	1	3	-	4
Zeki Tunaboğlu	2	1	-	1	4

Tablo 3'te görüldüğü gibi Türkçe ders kitaplarında eserleri en çok kullanılan isim *Şevket Rado*'dur (f=24). Yazarın ders kitaplarında 15 farklı çalışmasına yer verilmiştir. Ortaokulda sınıf seviyesi arttıkça *Şevket Rado*'nun eserlerinin kullanım oranlarının arttığını da söylemek mümkündür. *Şevket Rado*'nun dışında eserleriyle ders kitaplarında sıkça yer alan isimler *Mehmet Önder* (f=21) ve *Bedri Rahmi Eyüboğlu* (f=19) olarak öne çıkmaktadır. Bu isimlerden Mehmet Önder'in 11, Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun da 10 farklı çalışmasına ders kitaplarında yer ayrılmıştır. Mehmet Önder'in eserlerinin sınıf seviyelerine göre dengeli şekilde dağıtıldığı, Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun eserlerinin ise daha çok 6 ve 7. sınıf düzeylerinde kullanıldığı söylenebilir.

Hasan Âli Yücel ve *Oktay Akbal* ders kitaplarında 10; *Cahit Külebi*, *La Fontaine* ve *Yaşar Kemal* 9; *Bestami Yazgan*, *Mehmet Güler*, *Miyase Sertbarut*, *Ömer Seyfettin*, *Refik Halit Karay*, *Sait Faik Abasıyanık* ve *Ziya Osman Saba* da 8 defa olmak üzere ders kitaplarında eserlerine yer verilen isimlerdir. Bu yazarlardan Bestami Yazgan'ın yapıtlarının çok büyük bir oranda 5. sınıf düzeyindeki kitaplarda kullanıldığı görülmektedir.

Ders kitaplarında eserleri 7 kez karşımıza çıkan isimler *Alp Akoğlu*, *Âşık Veysel Şatıroğlu*, *Mustafa Kemal Atatürk*, *Cahit Sıtkı Tarancı* ve *Gülten Dayıoğlu* olurken *Afet İnan*, *Beydeba*, *Halim Yağcıoğlu*, *Reşat Nuri Güntekin* ve *Saim Sakaoğlu* da eserleriyle Türkçe ders kitaplarında 6 defa yer almışlardır. Bu isimlerden Mustafa Kemal Atatürk ve Afet İnan'a ait metinlere daha çok 8. sınıf seviyesi için hazırlanan kitaplarda yer verildiği söylenebilir.

Ali Püsküllüoğlu, *Behçet Necatigil*, *Coşkun Ertepinar*, *Hasan Latif Sarıyüce*, *Sabahattin Eyüboğlu*, *Sabri Esat Siyavuşgil*, *Turgut Özakman* ve *Ünver Oral* Türkçe ders kitaplarında 5; *Abdurrahim Karakoç*, *Ahmet Köklügiller*, *Arif Nihat Asya*, *Ayla Çınaroğlu*, *Edmondo De Amicis*, *Fazıl Hüsnü Dağlarca*, *Gökhan Tok*, *Halide Nusret Zorlutuna*, *Hanri Benazus*, *Memduh Şevket Esendal*, *Nuray Bartoschek*, *Nurullah Ataç*, *Orhan Veli Kanık*, *Rıza Tevfik Bölükbaşı* ve *Zeki Tunaboğlu* da 4 defa olmak üzere eserleriyle ders kitaplarında yer alan yazarlar olmuşlardır.

Türkçe ders kitaplarında bazı yazarların farklı metinlerine aynı ders kitabında yer verilmiş olması araştırma bulgularından bir diğeridir. Aynı ders kitabında birden fazla yer alan yazarlara yönelik bilgiler Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4: Aynı ders kitabında birden fazla eserine yer verilen yazarlara yönelik dağılım

Yayınevi	Yazarlar
Dikey-8	Afet İnan, Cahit Külebi, Mehmet Önder, Ziya Osman Saba (f=2)
Dörtel-8	Falih Rıfki Atay, Halide Nusret Zorlutuna, Şevket Rado (f=2)
MEB-8	Mehmet Önder, Saim Sakaoğlu, Şevket Rado (f=2)
Yıldırım-8	Sevim Ak, Şevket Rado (f=2)
Evren-8	Oktay Akbal (f=2)
Ada-8	Nurullah Ataç, Reşat Nuri Güntekin, Şevket Rado (f=2)
Ez-De-7	Bedri Rahmi Eyüboğlu (f=2)
Meram-7	Hayati Develi, Şevket Rado (f=2)
Cem-7	Mehmet Önder, Şevket Rado (f=2)
MEB-7	Mehmet Önder, Miyase Sertbarut, Şevket Rado (f=2)
Pasifik-7	Hasan Âli Yücel (f=2)
Gizem-7	Bedri Rahmi Eyüboğlu (f=2)
Harf-7	Bedri Rahmi Eyüboğlu, Tahsin Yücel (f=2)
Gizem-6	Şevket Rado (f=2)
MEB-6 (2006)	Arif Nihat Asya (f=2)
Evren-6	Dilan Kalkan, Hanri Benazus, Hikmet Altınkaynak (f=2)
Dörtel-6	Hadi Besleyici, Mehmet Önder (f=2)
Başak-6	Bedri Rahmi Eyüboğlu (f=2)
MEB-6 (2017)	Ali Püsküllüoğlu, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Sara Gürbüz Özeren (f=2)
Ada-5	Ülkü Tamer (f=2)
MEB-5 (2006)	Bestami Yazgan, Miyase Sertbarut (f=3)
MEB-5 (2015)	Bedri Rahmi Eyüboğlu, Mehmet Güler, Koray Avcı Çakman (f=2)
Erdem-5	Bestami Yazgan, Enver Naci Gökşen, (f=2)
FCM-5	Cahit Külebi, Mehmet Önder, Mehmet Saydur (f=2), Hülya Gökpala (f=3)

Tablo 4'e göre aynı yazarın birden fazla eserine yer veren kitap sayısı 24 olarak belirlenmiştir. Bu kitaplardan Dikey-8 ve FCM-5 dört farklı yazarın, Dörtel-8, MEB-8, Ada-8, MEB-7, Evren-6, MEB-6 (2017) ve MEB-5 (2015) üç farklı yazarın birden fazla yapıtına yer ayıran yayınlar olarak dikkat çekmektedir. Aynı yayınevinin ders kitabında birden fazla yazısına yer verilen

yazarlarda *Şevket Rado* (f= 8), *Bedri Rahmi Eyüboğlu* (f= 6) ve *Mehmet Önder* (f= 6) ön plandadır. Bu dağılımda ismi geçen yazarların eserleriyle ders kitaplarında en çok yer alan kişiler olmasının etkili olduğu söylenebilir. Türkçe ders kitaplarının bazılarında ise aynı yazarın üç farklı eserinin yer aldığı görülmektedir. MEB-5 (2006) *Bestami Yazgan* ve *Miyase Sertbarut*'un, FCM-5 ise *Hülya Gökpala*'nın üçer çalışmasına yer veren kitaplardır.

Üçüncü Araştırma Sorusuna Yönelik Bulgular

Çalışmanın “Türkçe ders kitaplarında en çok kullanılan metinler hangileridir?” biçimindeki üçüncü araştırma sorusuna yönelik bulgulara Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 5: Türkçe ders kitaplarında en çok kullanılan metinlere yönelik sayısal dağılım

Metin Adı	Yazar	f
Türküler Dolusu	Bedri Rahmi Eyüboğlu	8
Eskici	Refik Halit Karay	6
Rüzgâr	Cahit Külebi	4
Okumak	Hasan Âli Yücel	4
Anadolu’da Kilim Demek	Mehmet Önder	4
Uçun Kuşlar	Rıza Tevfik Bölükbaşı	4
Misafirliklerimiz	Şevket Rado	4
Tatlı Dil	Şevket Rado	4
Türkiye	Adil Turan	3
Bayrak	Arif Nihat Asya	3
Dostlar Beni Hatırlasın	Âşık Veysel Şatıroğlu	3
10. Yıl Nutku	Atatürk	3
Gençliğe Hitabe	Atatürk	3
Ben Bir Küçük Kilimim	Bedri Rahmi Eyüboğlu	3
Kitaplarla Kurulan Dostluk	Coşkun Ertepinar	3
Atatürk ve Türk Tiyatrosu	Lütfi Ay	3
Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması	Mehmet Güler	3
Anadolu’nun Cirit Oyunları	Mehmet Önder	3
Konuğa İkrâm	Mehmet Önder	3
İnsanlığın Cesaret ve Onur Simgesi: Helen Keller	Nuray Bartoschek	3
Deniz Hasreti	Ömer Bedrettin Uşaklı	3
Forsa	Ömer Seyfettin	3
Resimden	Sabahattin Eyüboğlu	3
Kız Kalesi	Saim Sakaoğlu	3

Son Kuşlar	Sait Faik Abasıyanık	3
Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek	Şevket Rado	3

Tablo 5'e göre ders kitaplarında en çok kullanılan ortak metin Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun "*Türküler Dolusu*" adlı (f=8) şiiridir. Bu şiir, 7 kez okuma, 1 kez de serbest okuma metni şeklinde ders kitaplarında yer almıştır. Bu eseri 6 kitapta yer verilen Refik Halit Karay'ın "*Eskici*" isimli hikâyesi takip etmektedir. Bu hikâye de kitaplarda 4 defa okuma, 2 defa dinleme metni olarak kullanılmıştır. Cahit Külebi'nin "*Rüzgâr*", Hasan Âli Yücel'in "*Okumak*", Mehmet Önder'in "*Anadolu'da Kilim Demek*", Rıza Tevfik Bölükbaşı'nın "*Uçun Kuşlar*", Şevket Rado'nun "*Misafirliklerimiz*" ve "*Tatlı Dil*" başlıklı çalışmaları ise dörder kitapta yer alan eserler olarak karşımıza çıkmaktadır. Üç farklı Türkçe ders kitabında yer alan eserler ise Adil Turan'ın "*Türkiye*", Arif Nihat Asya'nın "*Bayrak*", Âşık Veysel Şatıroğlu'nun "*Dostlar Beni Hatırlasın*", Atatürk'ün "*10. Yıl Nutku*" ve "*Gençliğe Hitabe*", Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun "*Ben Bir Küçük Kilimim*", Coşkun Ertepinar'ın "*Kitaplarla Kurulan Dostluk*", Mehmet Güler'in "*Çocuk Kitaplığında Sabah Tartışması*", Mehmet Önder'in "*Anadolu'nun Cirit Oyunları*" ve "*Konuğa İkrâm*", Nuray Bartoschek'in "*İnsanlığın Cesaret ve Onur Simgesi: Helen Keller*", Ömer Bedrettin Uşaklı'nın "*Deniz Hasreti*", Ömer Seyfettin'in "*Forsa*", Sabahattin Eyüboğlu'nun "*Resimden*", Saim Sakaoğlu'nun "*Kız Kalesi*", Sait Faik Abasıyanık'ın "*Son Kuşlar*", Şevket Rado'nun "*Zamanı Kazanmak veya Kaybetmek*" şeklinde belirlenmiştir. Bu eserlerden Adil Turan'ın "*Türkiye*" şiiri bir kitapta (FCM-5) "*Türkiye'm*" başlığıyla yer alırken Nuray Bartoschek'in "*İnsanlığın Cesaret ve Onur Simgesi: Helen Keller*", bu başlıkla Yıldırım-8'de, "*İnsanlığın Cesaret ve Onur Simgesi*" başlığıyla Harf-8'de ve "*Helen Keller*" başlığıyla MEB-8'de yer almıştır.

Sonuç ve Öneriler

Türkçe ders kitaplarını metin antolojileri olarak değerlendirmek mümkündür. Öğrenciler ders kitapları sayesinde farklı edebî metinleri çeşitli özellikleriyle tanımakla kalmayıp bu metinlerin yazarlarını da tanıma fırsatı yakalamaktadırlar. Türkçe ders kitapları hazırlanırken hangi yazarların ve hangi metinlerin daha çok tercih edildiğini tespit etme düşüncesiyle ve örneklemin mümkün olan en geniş şekilde tutulmasıyla gerçekleştirilen bu çalışmanın birinci araştırma sorusunda kitaplardaki metinlerin seçildikleri kaynakları belirleme yoluna gidilmiştir.

Türkçe ders kitaplarındaki metinler çok büyük oranda tek yazarlı metinlerden tercih edilmiştir. Bununla birlikte iki ve daha fazla yazarlı metinlerin ders kitaplarına alındığı da görülmektedir. Örneğin bazı metinlerde yazar sayısı beşe kadar çıkmaktadır. Kitaplara alınan metinlerin yazar sayılarını fazla tutmak öğrencilerin metne karşı olumsuz tutum göstermelerinde etkili olabileceğinden kitap hazırlayanların bu noktalara dikkat etmesi yerinde olacaktır. Ders kitabını hazırlayan yazar/lar veya komisyon tarafından ilgili kitap için oluşturulan metinlerin genelde “Atatürkçülük” temasında tercih edildiği görülmektedir. Bu özellikteki 24 metnin 17’si ilgili temada kullanılmıştır. Evren-8’de, Ez-De-7’de, Harf-7’de ve Doku-6’da kitap yazarları tarafından yazılan ikişer metin “Atatürkçülük” temasında kullanılmış, aynı zamanda bu metinler sıralama olarak birbirini takip eden metinler olarak dikkat çekmiştir. Kitap yazarları tarafından oluşturulan metinlere mümkün olduğunca az yer verilmesi, yer verildiği takdirde de bu metinlerin farklı temalara yayılmasına özen gösterilmesi gerekir. Çünkü aksi bir durum öğrencilerin, “Atatürkçülük” gibi çok önemli bir temaya, herkesin yazdığı metinlerin alınabildiği şeklinde bir düşünceye kapılmalarına neden olabilir. 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında iki farklı yayınevinin “Atatürkçülük” temasında yer verdiği “Cumhuriyetin Temeli” başlıklı yazı, yazar karmaşası bakımından ilginç bir örnektir. Başlık ve içerik olarak tamamen aynı olan bu metin, Ez-De-7 ve Harf-7’de “Atatürkçülük” temalarında “Bu kitap için yazılmıştır.” ve “Komisyon” ifadeleriyle yer almıştır. Ancak bu iki kitabın da yazar kadrosu birbirinden farklıdır. Bu durumda bu metnin yazarı kimdir sorusu cevapsız kalmaktadır. Ders kitaplarında bu denli basit hataların yapılması kitaplara olan güveni zedeleyeceğinden metinlerin kitaplara alınmasında son derece hassas davranılması şarttır. Yine aynı şekilde internet sitelerinde yayımlanan çalışmalara-öğretim programları her ne kadar izin verse de- çok fazla başvurulmaması önemlidir. Gerek Türk gerek Dünya edebiyatından seçkin örnekler alınıp kullanılabilirken web sitelerinden seçilen metinler öğrencilerde “kopyala-yapıştır” mantığıyla oluşturulmuş izlenimi uyandırabileceğinden, bu yazıların varsa basılı bir kaynaktan alınmasına çalışılmalıdır.

Araştırmanın ikinci sorusundan hareketle ulaşılan bulguları ele aldığımızda Türkçe ders kitaplarında eserlerine en çok yer ayrılan isimler Şevket Rado (f=24), Mehmet Önder (f=21) ve Bedri Rahmi Eyüboğlu (f=19) olmuştur. Bu isimlerden Şevket Rado ve Mehmet Önder, Millî Eğitim Bakanlığı

tarafından belirlenen 100 Temel Eser Listesi'ne, ilköğretim düzeyinde kitapları (Eşref Saat, Aldı Sözü Anadolu) alınan yazarlardır. Bu noktada ders kitaplarını hazırlayanların temel eserler listesindeki isimleri dikkate aldığını söylemek mümkündür. Ancak öğrencilerin farklı yazarlarla daha çok tanışmalarını sağlama adına, aynı isimlere kitaplarda sürekli yer verme yerine farklı yazar ve eserleri tercih etmenin uygun olacağı düşünülmektedir.

Örneklemedeki Türkçe ders kitaplarının büyük çoğunluğunda aynı yazarın farklı eserlerine yer verildiği, yani öğrencinin bir yıl içinde aynı yazarla farklı eseriyle de olsa iki defa karşılaşacağı belirlenmiştir. Dikey-8 ve FCM-5 kitaplarında iki farklı yazısına yer ayrılan yazar sayısı dörde kadar çıkmaktadır. Yine MEB-5 (2006) ve FCM-5 kitaplarında üç farklı ismin (Bestami Yazgan, Miyase Sertbarut, Hülya Gökpala) üçer farklı çalışmasına yer verildiği görülmektedir. Kitaplarda öğrencilerin karşısına aynı yazarı birkaç defa çıkarmak yerine her yazarı yalnızca tek eseriyle kitaplara almak bu sorunun çözümünde etkili olabilecek bir adımdır.

Araştırmanın üçüncü sorusuna yönelik bulguları incelediğimizde Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun "*Türküler Dolusu*" şiiri (f=8) ile Refik Halit Karay'ın "*Eskici*" öyküsü (f=6) Türkçe ders kitaplarında en çok kullanılan metinler olarak öne çıkmaktadır. Aynı metinlerin farklı yayınevlerinin kitaplarında kullanılması, ders kitaplarının her yıl değişme ihtimali olduğu için öğrencilerin o metinlerle farklı sınıf seviyelerinde tekrar karşılaşmaları gibi bir durumu ortaya çıkaracaktır. Bu da daha önce işlenen o metinlere karşı öğrencilerde bıkkınlık/isteksizlik oluşturabilecektir. Bu sebeple yayınevlerinin birbirleriyle koordineli bir şekilde çalışması, her sınıf seviyesi için metin havuzu oluşturulması gibi önlemler, öğrencilerin ortaokul öğrenimleri süresince daha çok metinle karşılaşmalarının da önünü açacaktır.

Türkçe ders kitabı denilince akla gelecek ilk kelime hiç kuşkusuz "metin" olacaktır. Bu da ister istemez metin, metne bağlı olarak da yazar tercihlerinin önemini ve sorumluluğunu daha da artırmaktadır. Bu görev ve sorumluluk da kitap yazarlarına ve yayınevlerine düşmektedir. Bu süreçteki düşünce sadece ortaya basılı bir eser çıkarmak olmamalı, çocukların birçok açıdan gelişimlerine katkı sağlayacak nitelikli metinleri onların hizmetine sunmak şeklinde bir ilke benimsenmelidir. Bu ilkenin benimsenmesi, ders kitaplarına olan güveni artıracak, neredeyse hemen hemen her dönemde bu kitaplar üzerinden ortaya çıkan tartışmaları da noktalayacaktır.

KAYNAKLAR

Açık-Önkaş, N. ve Günay, E. (2015). Ders kitabı inceleme ölçütlerine göre Türkçe ders kitaplarının karşılaştırılması. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 3 (3), 365-378.

Aydın-Yılmaz, Z. (2007). *Sınıf öğretmenlerine Türkçe öğretimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Aytan, T. ve Güneş, G. (2017). 2017 Türkçe öğretim programına göre hazırlanan 5.sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin temaları ve türleri üzerine bir değerlendirme. *Kesit Akademi Dergisi*, 3 (11), 256-275.

Aytaş, G. (2001). Türkçe ders kitaplarının yazımında metin seçimi ve metin altı sorularının hazırlanmasında dikkat edilmesi gereken bazı hususlar. *Türk Yurdu Dergisi*, 21, 162-163.

Bağcı, H. ve Ünal, Y. (2013). İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1 (3), 12-28.

Baş, B. (2003). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metin türleri üzerine bir inceleme. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 8, 257-265.

Baş, B. ve İnan-Yıldız, F. (2015). 2. Sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik açısından incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 52-61.

Batur, Z. (2010). *İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarının farklı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Calp, M. (2010). *Özel eğitim alanı olarak Türkçe öğretimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Cansız- Aktaş, M. (2015). Nitel veri toplama araçları. M. Metin (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (ss. 337-371). Ankara: Pegem Yayınları.

Cemiloğlu, M. (2009). *Türkçe öğretimi*. Bursa: Alfa Akademi.

Ceran, D. (2015). Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe ders kitaplarına ilişkin metaforları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (3), 121-140.

Ceran, D. (2017). Ortaokul Türkçe ders kitapları için metin önerisi: Manzum Nasrettin Hoca fıkraları. *International Journal of Language Academy*, 5 (3), 48-65.

Coşkun, E. ve Taş, S. (2008). Ders kitaplarına metin seçimi açısından Türkçe öğretim programlarının değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (10), 59-74.

Çakıroğlu, O. (2015). İlkokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin öğrenme güçlüğü olan öğrenciler açısından değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 14 (2), 671-681.

Çalışkan, G. (2016) Türkçe dersi öğretim programı ve Türkçe ders kitapları: 5. sınıf Türkçe ders kitabına yönelik bir inceleme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4 (2), 200-214.

Çeçen, M. A. ve Çiftçi, Ö. (2007). İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 173, 39- 49.

Çeçen, M. A. ve Doğan, B. (2014). Türkçe ders kitaplarında (6-8. sınıflar) yer alan okuma kültürü teması metinlerinin metinler arası bakımdan incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2 (3), 122-134.

Çiftçi, Ö., Çeçen, M. A. ve Melanlıoğlu, D. (2007). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (22), 206-219.

Demir, S. ve Sinan, A. T. (2016). Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin anlam yapıları üzerine bir inceleme. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 1324-1342.

Demir, T. ve Özdemir, B. (2013). Türkçe eğitiminde Karagöz / gölge oyunları ile değer öğretimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11 (25), 57-89.

Demirel, Ö. (2010). *Öğretim ilke ve yöntemleri-Öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Yayınları.

Demirkaya, H. (2013). Sosyal bilgiler öğretiminde ders kitabı. R. Sever ve E. Koçoğlu (Ed.). *Sosyal bilgiler öğretiminde eğitim teknolojileri ve materyal tasarımı* (s. 89-104). Ankara: Pegem Yayınları.

Doğan, B. ve Gülüşen, A. (2011). Türkçe ders kitaplarındaki (6-8) metinlerin değerler bakımından incelenmesi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (2), 75-102.

Duman, A. (2003). Türk soylulara Türkiye Türkçesi öğretiminde metin seçimi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 13, 151-154.

Durukan, E. (2014). Metinlerin okunabilirlik düzeyleri ile öğrencilerin okuma becerileri arasındaki ilişki. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2 (3), 68-76.

Çapoğlu, E. ve Okur, A. (2015). Ortaokul 8.sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde yer alan değerler. *Sakarya University Journal of Education*, 5 (3), 90-104.

Eken, H. (2004). *Türkçe öğretiminde metin seçimi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Ekinci-Çelikpazu, E. ve Aktaş, E. (2011). MEB 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin değer iletimi açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 6 (2), 413-424.

Epeçan, C. ve Okçu, V. (2010). İlköğretim Türkçe ders kitaplarının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 187, 39-51.

Esengül, M. (2006). *İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki dil ve anlatım yanlışları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Fırat, H. ve Mocan, A. (2014). Türkçe ders kitaplarındaki hikâyelerde yer alan değerler. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18 (3), 25-49.

Göçer, A. (2008). İlköğretim Türkçe ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11 (1), 197-210.

Güneş, F. (2002). *Ders kitaplarının incelenmesi*. Ankara: Ocak Yayınları.

Güneş, F. (2014). *Türkçe öğretimi: Yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Pegem Yayınları.

Güneş, F. (2015). *Etkinliklerle hızlı okuma ve anlama*. Ankara: Pegem Yayınları.

Gürel, Z., Temizyürek, F. ve Şahbaz, N. K. (2007). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Öncü Kitap.

Güven, A.Z. (2014). 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin metinsellik ölçütlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 9 (8), 517-535.

Güven, A. Z., Halat, S. ve Bal, M. (2014). Ortaokul 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin metinsellik ölçütleri açısından incelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 2 (3), 208-231.

Güven, A. Z., Bal, M. ve Halat, S. (2014). 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin metinsellik ölçütleri açısından incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10 (3), 739-763.

İşeri, K. (2007). Altıncı sınıf Türkçe ders kitabının ilköğretim Türkçe programının amaçlarına uygunluğunun değerlendirilmesi. *Dil Dergisi*, 136, 58-74.

İşeri, K. (2002). *Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin ilköğretim programına uygunluğunun incelenmesi: Göstergibilimsel bir betimleme.* (Yayımlanmamış doktora tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kabadayı, H. İ. (2010). İlköğretim 5. sınıf öğretmenlerinin Türkçe ders kitapları hakkındaki görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (2), 42-50.

Karakuş, N. (2014). Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin dil ve anlatım yönünden incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 7 (18), 567-593.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi.* Ankara: Nobel Yayıncılık.

Karatay, H. (2013). Okuma eğitimi: Kuram, uygulama, ölçme ve değerlendirme. A. Güzel ve H. Karatay (Ed.) *Türkçe öğretimi el kitabı* (s. 221-264). Ankara: Pegem Yayınları.

Kızılçaoğlu, A. (2003). Orta öğretim coğrafya ders kitapları değerlendirme ölçütleri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 8, 19-33.

Kolaç, E. (2003). İlköğretim dördüncü sınıf Türkçe ders kitaplarının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 105-137.

Kolaç, E. (2009). İlköğretim Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür açısından değerlendirmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (1), 594-626.

Külünkoğlu, T. (2010). *İlköğretim birinci kademe Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin iletildiği değerler açısından incelenmesi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Lüle-Mert, E. (2011). 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin metinsellik ölçütlerine uygunlukları. *Dil Dergisi*, 153, 7-23.

MEB. (2006). *Türkçe dersi (6, 7, 8. Sınıflar) öğretim programı.* Ankara: MEB Yayınları.

MEB. (2017). *Türkçe dersi öğretim programı.* Ankara: MEB Yayınları.

Mirzaoğlu, V. ve Akın, E. (2015). 5.sınıf Türkçe ders kitabındaki metinlerin okunabilirliği üzerine bir inceleme. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5, 146-155.

Okur, A. ve Arı, G. (2013). 6, 7, 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirliği. *İlköğretim Online*, 12 (1), 202-226.

Öz, G. (2012). *İlköğretim sekizinci sınıf Türkçe ders kitaplarının söz varlığı bakımından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Özbay, M. (2003). Türkçe öğretiminde hedef-araç ilişkisinin ders kitabı örneğinde değerlendirilmesi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 13, 59-69.

Özbay, M. ve Karakuş-Tayşi, N. (2011). Dede Korkut Hikâyeleri'nin Türkçe öğretimi ve değer aktarımı açısından önemi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1 (1), 21-31.

Özbay, M. ve Çeçen, M. A. (2012). Türkçe ders kitaplarında (6-8. sınıflar) yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 67-76.

Özdemir, S. (2016). Beşinci sınıf Türkçe ders kitabındaki öyküleyici ve bilgilendirici metinlerin okunabilirlik durumu. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 1 (1), 33-46.

Özkan, R. (2010). Türk eğitim sisteminde himayeci değerler: İlköğretim ders kitapları örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 1124-1141.

Payza, T. (2015). *Ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

Pilav, S. ve Oğuz, M. M. (2013). Türkçe ders kitaplarında yer alan metin türleri üzerine bir araştırma. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (2), 16-30.

Sevim, O. (2014). Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki temalar bağlamında ortaokul Türkçe ders kitaplarında Bektaşî edebiyatından yararlanma yolları. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 17, 140-166.

Sidekli, S. (2014). Metin öğretimi. M. Yılmaz (Ed.), *Yeni gelişmeler ışığında Türkçe öğretimi* (s. 167-199). Ankara: Pegem Yayınları.

Solak, M. ve Yaylı, D. (2009). İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarının türler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (9), 444-453.

Somuncu, S. (2010). İlköğretim Türkçe ders kitabındaki edebî metinlerin içerdiği evrensel değerlere ve metin seçimine ilişkin bazı tespitler. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 24, 193-219.

Susar-Kırmızı, F. (2014). 4. sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinde yer alan değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12 (27), 217-259.

Şen, Ü. (2008). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin iletği değerler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1 (5), 763-779.

Tekşan, K. (2013). Türkçe dersi değerler eğitiminde Kutadgu Bilig'in kullanımı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (3), 1-17.

Temizkan, M. (2009). *Metin türlerine göre okuma eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Temizyürek, F. ve Delican, B. (2016). İlkokul Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (3), 842-856.

Tok, M. ve Tüzel, S. (2013). Türkçe öğretiminde metin antolojisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 88-96.

Üründü, V. (2011). *6-8. sınıf Türkçe ders kitaplarının tema ve metin türü yönünden incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Yalınkılıç, K. (2014). Bir öğretim aracı olarak ders kitabı. H. Ülper (Ed.), *Türkçe ders kitabı çözümlemeleri* (s. 3-20). Ankara: Pegem Yayınları.

Yaman, H., Taflan, S. ve Çolak, S. (2009). İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarında yer alan değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7 (18), 197-120.

Yılar, R. (2016). İlettiği değerler açısından ilkokul Türkçe ders kitaplarındaki metinler üzerinde incelemeler. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (2), 490-506.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, M. ve Korkmaz, C. (2016). İlköğretim 1-5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(36), 33-46.

Yurt, G. ve Arslan, M. (2014). 7. sınıf Türkçe ders kitaplarının şekil-içerik-metin yönünden incelenmesi: Zambak ve Pasifik Yayınları örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 317-327.